

17.11.1975

Kalevagatan 6 00100 HELSINGFORS 10

Telefon 642 511

... Till arbetspensionsanstalterna

Regeringen har till riksdagen 14.11.1975 avlåtit en proposition med förslag till vissa ändringar av arbetspensionslagarna. Förslaget omfattar förhöjning av arbetstagargränsen vid en pensionsstiftelses grundande samt ändring av påföljderna vid försummelse av försäkringskyldighet och av försäkringspremies erläggande.

Enligt de gällande stadgandena kan en pensionsstiftelse grundas, om dess verksamhetskrets varaktigt kommer att omfatta minst 50 arbetstagare. Regeringens förslag går ut på att höja gränsen till 300 arbetstagare. Stiftelser som inlett sin verksamhet före ändringen skulle likväl inte beröras av att gränsen höjs.

Ifall arbetsgivare för sent har anmält arbetstagares arbetsförhållanden till pensionsanstalten eller t.ex. till någon del helt underlåtit att anmäla dem, kan pensionsanstalten för närvarande av arbetsgivaren för försummelsetiden uppbära en ränta motsvarande basräntan. Regeringens proposition innehåller förslag om, att försäkringspremien i dessa fall kunde förhöjas till högst det dubbla, om inte särskilda skäl motiverar ett avstående från förhöjning.

Den i arbetspensionslagarna avsedda dröjsmålsränta är nu 10 procent. I regeringens proposition föreslås att dröjsmålsräntan i fortsättningen bestäms så, att den är högst 6 procentenheter högre än den av Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt debiterade räntesatsen för basräntan.

Om företagare försummat att erlægga försäkringspremie kan i detta nu företagaren och hans anhöriga förlora sitt pensionsskydd till den del försäkringspremierna inte kunnat indrivras. I propositionen föreslås, att stadgandena ändras så att försummelse av försäkringspremie inte längre för företagarna leder till förlust av pensionsskyddet. Samtidigt föreslås förlängning av den tid, inom vilken pensionsanstalt har möjlighet att av företagaren indriva försäkringspremierna.

Propositionen med dess innehåll i detalj framgår av medföljande bilagor.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Lauri Koivusalo Antti Suominen

BILAGOR

Regeringens proposition

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar angående ändring av lagen om pension för arbetstagare, 10 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, 12 § lagen om pension för lantbruksföretagare och 12 § lagen om pension för företagare.

Enligt 3 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61), nedan kallad APL, kan pensionsstiftelse anlitas såsom en pensionsanstaltsform vid anordnande av pensionsskydd i enlighet med sagda lag. Till stiftelsens verksamhetskrets bör varaktigt höra minst 50 arbetstagare. Den tekniska smidighet och sakkännedom, som krävs vid skötseln av pensionsärenden, kräver likväl så stora ekonomiska uppföringar för små stiftelser att skötseln av pensionerna inom så snäva ramar icke längre är ändamålsenlig. Dessutom skulle redan säkerhetssynpunkterna förutsätta att antalet av dem som hör till en pensionsanstalts verksamhetskrets icke är alldeles litet. Fördens skull föreslås att 3 § 1 mom. APL ändras så, att till pensionsstiftelse, som efter lagens ikraftträdande begynner sin verksamhet i enlighet med APL, bör höra minst 300 arbetstagare. Förslaget grundar sig på de förhandlingar angående utvecklandet av pensionssystemet, som bedrivits under vården 1974 på basen av den inkomstpolitiska helhetslösningen.

Arbetsgivare är enligt 17 § 1 mom. APL skyldig att till pensionsanstalt lämna alla de uppgifter, som är av nöden för verkställigheten av lagen. Insänder icke arbetsgivare till pensionsanstalt exempelvis för bestämmandet av försäkringspremie nödvändiga uppgifter, är pensionsanstalten berättigad att fastställa premien enligt uppskattning. Uppskattningsförfarandet kommer i allmänhet i fråga, då arbetsgivare icke alls lämnat några uppgifter. Om arbetsgivare åter frivilligt anmäler arbetstagare till pensionsanordning, men likväl för sent i förhållande till när arbetsförhållandet begynte, kan pensionsanstalten på försäkringspremien uppbära en ränta om endast 7 procent.

Den ränta som uppbärs för försenad anmälan är dock för närvarande icke tillräcklig för att effektivisera skyldigheten att lämna uppgifter uppfordrande faktor. Av denna

orsak föreslås, att 17 § 1 mom. APL ändras sålunda, att till den del arbetsgivare helt underlåter att lämna för lagens verkställighet nödvändiga uppgifter eller lämnar dessa uppgifter senare än vad i förordning närmare bestäms, påförs arbetsgivaren efter uppskattning en högst till det dubbla beloppet förhöjd försäkringspremie. När uppskattning företagits, skulle premien till denna del kvarstå som slutlig, även om arbetsgivaren senare skulle ingiva sagda uppgifter. Premien kunde dock ändras att motsvara de faktiska uppgifterna, om förhöjningen skulle leda till uppenbart oskäligt resultat. Närmare anvisningar om bestämmande av förhöjningen och om avstående från sådan skulle pensionsskyddscentralen vid behov meddela.

Enligt 19 § 1 mom. APL får vid dröjsmål med betalningen på den premie, som arbetspensionsanstalten eller pensionsskyddscentralen med stöd av sagda lag fastställer, uppbäras en årlig ränta om högst 10 procent. Med sagda ränta avser man att förhindra att en låg räntefot skulle inbjuda till att erläggandet av premierna uppskjuts eller försummas. Sagda 10 procent översteg ännu under 1960-talet räntan på de av penninginrättningarna beviljade lånen med flera procentenheter, men numera är den redan i allmänhet lägre än nämnda låneräntor. Då det dessutom under tider, då den allmänna räntefoten är hög och det är svårt att erhålla lån, kunnat förmärkas att erläggandet av premierna uppskjutes rent av till utsökningsskedet, uppnås icke numera det mål som kan uppställas i fråga om dröjsmålsräntan.

För avhjälpande av sagda missförhållande föreslås, att stadgandena angående dröjsmålsräntan ändras så, att dröjsmålsräntan skulle följa den allmänna fluktuationen i räntefoten. Det synes ändamålsenligt att binda storleken av räntan vid den ränta som Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt uppbär i bas-

ränta av penninginrättningarna på centralbankskredit. En ovillkorlig bundenhet vid denna räntefot skulle likväl i praxis vara svår att förverkliga. I lagen borde därför fastställas endast det belopp, som anger i vilken mån dröjsmålsräntan får vara högre än ifrågavarande basränta. Social- och hälsovårdsministeriet skulle bestämma storleken av den ränta som får uppbäras. För undvikande av förändringar i räntan mitt under ett kalenderår, vilket skulle försvåra indrivnings- och uträkningsåtgärderna, föreslås att förändringarna i basräntan beaktas först vid ingången av följande kalenderår.

Den av Finlands Bank hos penninginrättningarna i basränta på centralbankslån uppburna räntan är för närvarande 9,25 procent. Bankerna uppbär för närvarande i utlåningsränta och dröjsmålsränta i vissa fall en ränta om sammanlagt 14,5 procent. För att motsvara sitt ändamål borde dröjsmålsräntan vara högre. Fördenskull föreslås ett stadgande om att dröjsmålsräntan får bestämmas till högst sex procentenheter högre än den nämnda basräntan.

Motsvarande ändring i stadgandena angående dröjsmålsränta borde även företas i 10 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), i 12 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) och i 12 § 3 mom. lagen om pension för företagare (468/69).

Enligt 12 § 3 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare och 12 § 4 mom. lagen om pension för företagare kan för företagare, som försummat att upptaga försäkring eller att erlagga försäkringspremie, arbetsinkomst icke fastställas och hos honom försäkringspremie ej heller uppbäras retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och de fem omedelbart föregående kalenderåren. Har försäkringsskyldighet eller erläggande av försäkringspremie försumrats under längre tid, går företagaren och hans efterlevande anhöriga förlustiga rätten till pension för den tid premierna på grund av preskriptionen icke kunnat uppbäras.

Det kan dock icke anses socialpolitiskt ändamålsenligt att pensionsskyddet för en företagare och hans anhöriga är beroende av om pensionsanstalt, som härvid till sitt förfogande har samma indrivningsmöjligheter som vid utsökning av skatter och avgifter, icke i tid kunnat driva in försäkringspremierna. Speciellt

oskälig är förlusten av rätten till pension när minskningen inverkar på företagarpensionen för i företaget arbetande make eller familjemedlem, fastän denne icke kunnat inverka på skötseln av företagets angelägenheter. Ett tillräckligt medel mot dröjsmål med betalning vid eventuell ovillighet att betala är, att försäkringspremie jämte dröjsmålsränta eller förhöjning kan utmätas direkt utan dom eller utslag och att alltjämt indrivbara premier kan kvittas mot pension.

Det av försäkringspremiens preskribering föranledda stadgandet om avdrag i pensionen intogs i lagarna om pension för företagare i ikraftträdelseskedet närmast av den orsaken, att någon erfarenhet av hur fullgörandet av försäkringsskyldigheten och hur indrivandet av försäkringspremierna gestaltar sig i praktiken icke fanns vid denna tid. Sedermera har det framgått, att andelen obetalade och oindrivna försäkringspremier är jämförelsevis obetydlig. Fördenskull föreslås, att de i lagarna om pension för företagare ingående stadgandena om preskription av försäkringspremie ändras så, att försäkringspremiens preskribering icke leder till förlust av pensionsrätten.

Däremot föreslås, att i de fall, då en företagare helt underlåtit att upptaga företagarförsäkring, skulle stadgandet bibehållas som förut. Arbetsinkomsten kan sålunda liksom tidigare fastställas endast för det löpande året och de fem närmast föregående åren. Om upptagandet av försäkring har försumrats för längre tid, har rätten till pension till denna del förverkats.

Stadgandet om preskription av företagares försäkringspremie förutsätter även, att försäkringspremiens verkliga indrivits inom den nämnda femårstiden. Upptar en företagare försäkring först just innan indrivningstiden går till ända, kan för försäkringspremiens indrivande återstå en alltför kort tid. Fördenskull föreslås, att stadgandena ändras så, att preskriptionstiden för indrivningen räknas först från det försäkringspremie påförts och ej från det år försäkringspremie hänförs sig till.

För de i lagarna om pension för företagare avsedda förmånerna och kostnaderna svarar gemensamt de pensionsanstalter, som omhänderhar företagarnas pensionsförsäkringar. För täckandet av de kostnader som föranleds av att försäkringspremie preskriberats kan även användas en del av den dröjsmålsränta som härrör sig av försenad betalning av försäkringspremie.

Staten svarar delvis för de enligt lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda förmånerna och förvaltningskostnaderna. Den föreslagna ändringen skulle icke föranleda merkostnader för staten, emedan den av ändringen förorsakade ökning i pensionskostna-

derna skulle ersättas dels av en inbesparing i förvaltningskostnaderna och dels av de dröjsmålsräntor som uppbärs hos företagen.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om pension för arbetstagare.

I enlighet med riksdagens beslut ändras 3 § 1 mom., 17 § 1 mom. och 19 § 1 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare, av dessa lagrum 3 § 1 mom. och 19 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1965 (707/65) samt 17 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 20 december 1968 (690/68), som följer:

3 §.

I och för anordnande av pensionsskydd skall arbetsgivare ha pensionsförsäkring i inhemskt försäkringsbolag eller i pensionskassa, som grundas för arbetstagarna i en viss arbetsgivares eller i ett till en viss grupp av arbetsgivare hörande företags tjänst och som förutsättes i lagen om understödskassor (471/42), eller ock i pensionsstiftelse, som förutsättes i lagen om pensionsstiftelser (469/55). Skulle till stiftelsens verksamhetskrets komma att varaktigt höra färre än 300 arbetstagare, skola pensionerna likväl tryggas genom försäkring. Försäkringsbolag får ej vägra giva eller upprätthålla hos bolaget sökt pensionsförsäkring till den del denna ej överskrider pensionsskydd, som uppfyller i denna lag föreskrivna minimivillkor. Ömsesidigt försäkringsbolag kan dock vägra giva försäkring, om den som söker försäkringen icke enligt bolagsordningen kan godkännas som delägare i bolaget.

icke särskilt skäl föreligger till att avstå från bestämmande av förhöjning. Pensionskyddscentralen ger vid behov närmare anvisningar om bestämmande av förhöjningen och om avstående från sådan. Vad ovan stadgats om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsedd arbetslöshetskassa.

19 §.

Av pensionsanstalt eller pensionsskyddscentralen med stöd av denna lag fastställd avgift jämte på den vid dröjsmål med betalningen beräknad årlig ränta enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställd ränteprocent, får utsökas utan dom eller utslag på samma sätt som skatter och avgifter. Den av ministeriet fastställda ränteprocenten får vara högst sex procentenheter högre än ränteprocenten för den basränta som Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt uppbär hos penninginrättningarna på centralbankskredit. Förändring av basräntan beaktas likväl först från ingången av nästföljande kalenderår.

17 §.

Arbetsgivare är skyldig att till pensionsanstalt, pensionsskyddscentralen och i denna lag avsedd besvärmyndighet lämna alla uppgifter, som äro av nöden för verkställigheten av denna lag. Sagda anstalter äga rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att insända sagda uppgifter eller insänder dem senare än vad genom förordning närmare stadgas, påföres arbetsgivaren efter uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om

Denna lag träder i kraft den 1971.

Stadgandena i 3 § 1 mom. tillämpas dock icke på pensionsstiftelser, vilkas verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare har begynt före denna lags ikraftträdande.

Lag

angående ändring av 10 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

I enlighet med riksdagens beslut ändras 10 § 4 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, sådant sagda lagrum lyder i lag av den 14 april 1972 (275/72), som följer:

10 §.

Har arbetsgivare försummat att erlægga försäkringspremie som avses i denna lag och rättar han icke, sedan han uppmanats därtill, sin försummelse inom en av arbetspensionskassan föreskriven skälig tid, kan arbetspensionskassan på basen av införskaffad utredning eller, om sådan saknas, enligt uppskattning förplikta arbetsgivaren att erlægga försäkringspremien förhöjd högst till dess dubbla belopp. Försäkringspremie får dock icke påföras för annan tid än för det löpande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. Av arbetspensionskassa fastställd försäkringspremie jämte

på den vid dröjsmål med betalningen beräknad årlig ränta enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställd ränteprocent får utsökas utan dom eller utslag på samma sätt som skatter och avgifter. Den av ministeriet fastställda ränteprocenten får vara högst sex procentenheter högre än ränteprocenten för den basränta som Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt uppbär hos penninginrättningarna på centralbankskredit. Förändring av basräntan beaktas likväl först från ingången av nästföljande kalenderår.

Denna lag träder i kraft den 197 .

Lag

angående ändring av 12 § lagen om pension för lantbruksföretagare.

I enlighet med riksdagens beslut ändras 12 § 2, 3 och 4 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) som följer:

12 §.

Har lantbruksföretagare försummat att erlægga försäkringspremie, äger pensionsanstalten rätt att för tiden för betalningsdröjsmålet på premien uppbära en årlig ränta högst enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställd ränteprocent. Den av ministeriet fastställda ränteprocenten får vara högst sex procentenheter högre än ränteprocenten för den basränta som Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt uppbär hos penninginrättningarna på centralbankskredit. Förändring av basräntan beaktas likväl först från ingången av nästföljande kalenderår.

Vid försummelse som avses i 1 mom. får arbetsinkomst icke fastställas retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och

de fem närmast föregående kalenderåren. Har försäkringsskyldighet försumrats för tid, som föregår sagda tid, är rätten till pension enligt denna lag till denna del förverkad.

Försäkringspremie skall hos den betalningsskyldige uppbäras inom fem år från ingången av det år, som följer efter det år varunder försäkringspremien påförts, vid äventyr att rätten till utfående av premien har förverkats. Från pension kunna i enlighet med vad genom förordning närmare stadgas pensionstagarens utestående försäkringspremier avdragas.

Denna lag träder i kraft den 197 .

Denna lag tillämpas även på försäkringspremie som förfallit, men vid denna lags ikraftträdande ännu kan indrivras.

Lag

angående ändring av 12 § lagen om pension för företagare.

I enlighet med riksdagens beslut ändras 12 § 3, 4 och 5 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) som följer:

12 §.

Har företagare försummat att erlægga försäkringspremie, äger pensionsanstalten rätt att för tiden för betalningsdröjsmålet på premien uppbära en årlig ränta högst enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställd ränteprocent. Den av ministeriet fastställda ränteprocenten får vara högst sex procentenheter högre än ränteprocenten för den basränta som Finlands Bank vid ifrågavarande tidpunkt uppbär hos penninginrättningarna på centralbankskredit. Förändring av basräntan beaktas likväl först från ingången av nästföljande kalenderår.

Vid försummelse som avses i 1 mom. får arbetsinkomst icke fastställas retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och

de fem närmast föregående kalenderåren. Har försäkringsskyldighet försumrats för tid, som föregår sagda tid, är rätten till pension enligt denna lag till denna del förverkad.

Försäkringspremie skall av den betalningsskyldige uppbäras inom fem år från ingången av det år, som följer efter det år varunder försäkringspremien påförts, vid äventyr att rätten till utfående av premien har förverkats. Från pension kunna i enlighet med vad genom förordning närmare stadgas pensionstagarens utestående försäkringspremier avdragas.

Denna lag träder i kraft den 197 .

Denna lag tillämpas även på försäkringspremie som förfallit, men vid denna lags ikraftträdande ännu kan indrivnas.

Helsingfors den 14 november 1975.

Republikens President

Minister